

Оксана КРАВЕЦЬ,
м. Ужгород

ЛІНГВОКУЛЬТУРОЛОГІЧНА КОМПЕТЕНЦІЯ СТУДЕНТІВ В ПРОЦЕСІ ВИВЧЕННЯ ІНОЗЕМНИХ МОВ

Культура народу виражається через його мову, яка у всіх своїх проявах є охоронцем культурних цінностей, і тому вивчення іноземної мови взаємопов'язане з вивченням іноземної культури. Для того, щоб бути повноцінним учасником міжкультурної комунікації, необхідно володіти лінгвокультурологічною компетенцією, яка дозволить спілкуватися без перешкод з представниками інших національностей. Дослідження в цьому напрямку проводяться як вітчизняними, так і зарубіжними лінгвістами. Серед них можна назвати: Брауна Д., Бориско Н., Галловея В., Гальскову Н., Слухіну Н., Мартіnellі С., Милосердому С., Молліку А., Першукову О., Тер-Мінасову С., Хроленко А.

Вивчення іноземної культури починається з вивчення мови. Вивчаючи нову мовну форму, студент відкриває для себе ту частину культури, що знаходиться за нею. Основою навчання мові та культурі є активна участь студентів в оволодінні знаннями, формування у них здатності до самостійної продуктивної діяльності іноземною мовою.

Основними складовими лінгвокультурологічної компетенції є лінгвістична та культурологічна компетенції. Знайомство з граматичним, лексичним, синтаксичним, фонетичним пластами мови формує лінгвістичну компетенцію, а знайомство з культурою тієї країни, мова якої вивчається, формує культурологічну компетенцію. До прийомів, на базі яких у процесі навчання формується лінгвокультурологічна компетенція, ми віднесли наступні.

Робота з текстом. Текст – це і засіб комунікації, і спосіб зберігання та передачі інформації, віддзеркалення психологічного життя індивіда, продукт певної історичної епохи та форма існування культури, а також відображення певної національної культури, традицій [2, 28]. Найважливішими з них в плані викладання іноземної мов є:

- комунікативна поведінка;
- національно-культурні стереотипи мовленнєвого спілкування;
- логоепістеми [2, 28].

Комунікативна поведінка може бути розглянута як сукупність норм та традицій спілкування певної групи людей. Навчання комунікативній поведінці має здійснюватися поряд з навчанням мовним навичкам володіння іноземною мовою в рецептивному та продуктивному аспектах. Щодо національно-культурних стереотипів, вони можуть бути нормативною одиницею мовленнєвого спілкування.

Знайомлячись з текстом, студент набуває фонові знання в області іншої культури. На думку Костомарова В.Г. та Бурвикової Н.Д., фонові знання необхідно дозувати, тому виникає необхідність їхнього певного методичного обчислення. Одиницею виміру цих знань є логоепістема [1, 4]. Вищезазначені автори вважають, що логоепістема має мовне вираження, характеризується відношенням до певної мови, вказує на текст, що її створив, на ситуацію,

знання, інформацію, подію, факт, що стоять за нею. У процесі комунікації логоепістема не створюється заново – вона може змінюватися в межах упізнавання, є матеріальним втіленням знань, думок, традицій, прикмет, уявлень, передає особливості національного характеру.

Робота з дискурсом. Навчання спілкуванню складається з наступних етапів:

1. Ознайомлення студентів з новим типом дискурсу. Воно починається з бесіди викладача, в процесі якої він знайомить студентів з комунікативною метою дискурсу і в загальних рисах подає ситуацію спілкування та комунікантів. Потім студенти слухають текст, після чого перевіряється розуміння почутого. Після цього студенти отримують друкований текст і відбувається детальний лінгво-семантичний аналіз, логіко-змістовні та композиційні особливості даного типу дискурсу.

2. Тренування в сприйнятті та відтворенні типу дискурсу, що вивчається. Студенти прослуховують ряд дискурсів такого ж типу. Потім виконуються вправи для закріплення сталих виразів та інших мовних засобів, характерних для певного типу дискурсу. Після цього студенти відтворюють прослухані тексти. Далі відбувається обговорення комунікативної ситуації, мовленнєвої та немовленнєвої поведінки комунікантів та шляхів здійснення комунікативної мети учасників спілкування.

3. Практика в спілкуванні. *Кероване спілкування* студентам пропонується комунікативна ситуація, тип дискурсу та його тема. Вони повинні створити дискурс. Після виконання завдання проводиться детальний аналіз дискурсу та виконуються вправи для ліквідації недоліків. Наприклад, використання привітань, звертань, постановка питань. *Вільне спілкування* студентам пропонується комунікативна ситуація і певна комунікативна мета. Студенти самі обирають тип дискурсу та організують свою мовленнєву та не мовленнєву поведінку.

Використання Інтернету. Занурення у віртуальний простір є ефективним засобом розвитку лінгвокультурологічної компетенції студентів. Інтернет може компенсувати недостатність комунікації з носіями мови поза мовним середовищем, бо лише в Інтернеті студент, що не має можливості відвідати іноземну країну, має змогу зробити це віртуально.

Використання мультимедійних технологій. «Мультимедіа – засіб надання текстових, графічних, фотографічних даних і відтворення звуку та відео» [3, 31]. Великі мультимедійні системи можуть бути представлені в декількох вікнах, в кожному з яких відображаються дані різноманітних типів.

Використання вправ лінгвокультурологічного характеру. До таких вправ можна віднести: кросворди, ребуси, роботу з фразеологічними одиницями, різноманітні тести, мовленнєві ситуації тощо.

ЛІТЕРАТУРА

1. Костомаров В.Г., Бурвикова Н.Д. Об одной из единиц описания текста в аспекте диалога культур // Иностранные языки в школе. – 2000. – № 5. – С. 3-6
2. Орехова И.А. Формирование лингвокультурологической компетенции в процессе обучения иностранным языкам // Иностранные языки в школе. – 2004. – № 5. – С. 28-31.